

Vybrané kapitoly ze sociologie 2

PHDR. HANA PAZLAROVÁ, PH.D

Kde jsme minule skončili?

Co je sociologie a k čemu nám může být?

Kdo přišel s pojmem sociologie?

Který se sg. klasiků se jako první zabýval tématem sebevraždy?

Kultura, společnost a jedinec

Nejčastější pojmy v sg.

Kultura je tvořena hodnotami, normami a hmotnými statky

Jakými hodnotami, normami a statky je tvořena naše kultura?

Společnost je systém vzájemných vztahů spojujících jednotlivce

Úzký vztah mezi kulturou a společností, jedno bez druhého neexistuje

Bez kultury nejme lidmi.

Rozmanitost kultur

Hodnoty a normy různých kultur jsou rozmanité

Malá společenství homogenější, velké společnosti vnitřně rozmanité - subkultury

Jaké znáte kulturní odlišnosti?

Kulturní identita

Každá kultura má jedinečné vzorce chování

Studie Načiremů Horace Minera (1956)

Chování a praktiky nelze pochopit odděleně od celé kultury x vlastní významy a hodnoty
sociologa

Etnocentrismus – posuzování jiných kultur podle našich vlastních měřítek – snaha o minimalizaci
v sg.

Socializace

Proces začlenění do společnosti

Nejen pasivní příjem, ale aktivní účast

Socializace vytváří vazby mezi generacemi

Socializace trvá celý život

Co je vrožené a co je dáno výchovou?

Nesocializované děti – „chlapec z Aveyronu“, „Genie z Kalifornie“

„kritická období“ pro učení

Socializace probíhá v kontaktu s lidmi

Rané fáze socializace

Reakce novorozence na známý hlas

Reakce na lidskou tvář

Úsměv a pláč – univerzální vs. velké kulturní rozdíly

Vazba na pečující osobu – univerzální vs. různé projevy

Projevy pečujících osob – různé na stejné reakce

Narušení procesu socializace – deprivace, trauma

Životní cyklus

Dětství – poměrně nový koncept , děti bývaly malí dospělí, změna po průmyslové revoluci

Moderní společnosti jsou pedocentrické (orientované na dítě)

Dospívání – univerzální biologické změny vs.odlišná reakce společnosti

V moderních společnostech obtížné a dlouhé období, chybí přechodové rituály

Mladý dospělý – „vynořující se dospělost“ (emerging adulthood)

Střední věk – očekávání vysokého věku x vysoká úmrtnost dříve

Větší zátěž – užší sociální sítě, teror příležitostí (partner, práce..), krize středního věku

Stáří – úcta v tradičních společnostech vs. ztráta autority v moderních spol.

- kvalita života ve stáří

Smrt – dříve smrt viditelnější vs. „vytěsněná smrt“

Typy společností

Rozmanitost kultur vs. Kulturní univerzálie

Kulturní univerzálie – společné znaky, které nacházíme v (téměř) všech kulturách.

Jaké znáte kulturní univerzálie?

Kulturní univerzálie

Jazyk

Rodina

Manželství

Náboženské rituály

Majetková práva

Zákaz incestu

Umění

Tanec

Zdobení těla

Hry

Dávání darů

Žertování

Hygienická pravidla

Velká variabilita

Jazyk

Komunikace prostřednictvím jazyka – kulturní atribut člověka

Omezené jazykové schopnosti některých vyšších živočichů – primáti (Washoe, Nim – znaková řeč)

Písmo – vynález písma - milník v dějinách, forma ukládání informací

Hmotná kultura

Hmotné předměty – např. nástroje, obydlí

Typy chování – např. oblékání, pracovní postupy

Sémiotické systémy (neverbální kulturní významy) – umístění budov

Typy společností

Lovci a sběrači – nejstarší typ lidské spol., dodnes v odlehlých částech světa, většina pohlcena, zničena

Malá míra nerovnosti, neustále v pohybu – omezená možnost hromadění majetku, rozdíly vyplývají z věku a pohlaví

Převládá participace, společné rozhodování, proměnlivé složení

Pastevci a zemědělci – 20tis.l.př.n.l. začátek chovu domestikovaných zvířat a obdělávání polí

Pastevci – dnes Afrika, Střední Východ, Stř.Asie, kočovný způsob života, hromadění statků limitované

Díky přesunům kontakt s jinými skupinami, některé mírumilovné, jiné bojovné, větší mocenská a majetková nerovnost, velká osobní moc vůdců

Zemědělci – nejprve obdělávání malých zahrad (hortikultura) jednoduchými nástroji, usedlý způsob života, stálejší přísun potravy, větší komunity, větší hromadění statků, pravidelné obchodní a politické vztahy s jinými osídleními

Tradiční státy – neprůmyslové civilizace

Od 6.tis.př.n.l. společnosti rozsáhlejší než všechny předtím(Čína, Řím, Japonsko, Aztékové, Mayové

Rozvoj měst, výrazné spol.nerovnosti, rozvoj písma, vědy, kultury, koordinovanější vládní formy.

Komplikovanější dělba práce, specializovaná povolání (vojáci, kupci), třídní rozdělení společnosti, otrokářství

Počátky mechanizace

Postupně vymizely

Moderní státy – průmyslové společnosti

Industrializace – průmyslová revoluce – změna způsobu získávání obživy, ubývá pracovníků v zemědělství

Urbanizace

Vznik velkých organizací – firmy, úřady

Komplexní politické systémy – vznik národních států, rozsáhlé pravomoci státu, intervence do osobního a rodinného života

Vy/Zneužití pokroku k vojenským účelům

Globalizace

Rostoucí vzájemná závislost lidí ve světové společnosti

Žádná země již není oddělená od ostatních

Přináší výhody i rizika

Procesy globalizace patří k nejvýznamnějším společenským změnám

Shrnutí

Většina současných společností se liší od těch tradičních, které převládaly po tisíceletí

Přetrvává velká kulturní rozmanitost uvnitř i mezi společnostmi

Lidé se v mnohém shodují vs.j sme hluboce ovlivněni společnostmi, ve které žijeme

Navzdory rostoucí globalizaci není svět jednotný, existují velké nerovnosti